

Türkmenistanyň Zähmet we ilaty durmuş taýdan goramak ministriň
2012-nji ýylyň 30-njy noýabrynda çykaran 106-Ö belgili
B U Ý R U G Y

Berkarar döwletimiziň bagtyýarlyk döwründe Türkmenistanyň Prezidentiniň “Döwlet adam üçindir” diýen taglymatyny we zähmeti goramak döwlet syýasatyny durmuşa geçirmek, Türkmenistanyň Zähmet kodeksiniň talaplaryna laýyklykda işgärleriň ömrüniň we saglygynyň howpsuzlygyny üpjün etmek, olaryň zähmet we durmuş taýdan goraglylygyny has-da gowulandyrmak maksady bilen, **buýurýaryn:**

Türkmenistanyň ministrliklerinde, döwlet pudak dolandyryş edaralarynda, guramaçylyk-hukuk we eýeçiligiň görnüşine gramazdan kärhanalarda, edaralarda we guramalarda zähmeti goramak ulgamlarynyň işini gollamaküçin:

1. Türkmenistanyň ministrlikleriniň, dolandyryş edaralarynyň zähmeti goramak bölümi (gullugy) hakynda Birkysmy Düzgünnamany;
2. Kärhananyň zähmeti goramak gullugy hakynda Birkysmy Düzgünnamany;
3. Kärhannyň zähmeti goramak boýunça hünämeniniň (inženeriniň) wezipe borçlary hakynda Birkysmy Düzgünnamany;
4. Zähmeti goramak otagy hakynda Birkysmy Düzgünnamany;
5. Zähmeti goramak otagynyň (burçunyň) işini guramak boýunça Maslahatlary tassyklamaly (goşulýar).

Ministr

B.Şamyradow

Ylalaşyldy:

«Türkmenstandartlary» baş

döwlet gullugynyň başlygy

«18» ýanwar 2013 ý.

Türkmenistanyň Kärdeşler arkalaşyklarynyň

Milli merkeziniň başlygy

«21» noýabr 2013 ý.

A.Täçmämmadow

T.Muhammedowa

Türkmenistanyň Zähmet we ilaty durmuş
taýdan goramak ministriň
2012-nji ýylyň 30-njy noýabrynda
çykaran 106-Ö belgili buýrugy bilen
tassyklanyldy

**Türkmenistanyň ministrligleriniň, dolandyryş edaralarynyň
zähmeti goramak bölümi (gullugy) hakynda
BIRKYSMY DÜZGÜNNAMA**

I. Umumy düzgünler

1. Ministrligiň, dolandyryş edarasynyň (mundan beýläk ministrlik) zähmeti goramak bölümi (gullugy) (mundan beýläk – bölüm) ministrligiň düzüm birligi bolup durýar we göniden – göni ministre, ýa-da onuň önümçilik we tehniki meseleler boýunça orunbasarlaryna tabyndyr.

Bölüm öz işinde, Türkmenistanyň zähmet kanunçylygyny, zähmeti goramak boýunça kadalaşdyryjy hukuk namalary, ministrligiň çözgütlerini, Türkmenistanyň Kärdeşler arkalaşyklarynyň Milli merkeziniň zähmeti goramak baradaky çözgütlerini we bölüm hakyndaky Düzgünnamany gollanýar.

2. Bölüm ministrligiň ulgamy boýunça işgärler üçin howpsuz we sagdyn zähmet şertleriniň döredilmegini üpjün edýär we zähmeti goramak barada işleri gurnaýar.

3. Bölümiň işini guramagyň tertibi ministrligiň ýolbaşçysy tarapyndan kesgitlenilýär.

II. Bölümiň esasy wezipeleri

4. Bölümiň esasy wezipeleri:

1) ministrligiň ulgamy boýunça işgärlere howpsuz we sagdyn zähmet şertleriniň döredilmegini guramakdaky, önümçilikde ýeten şikesiň we hünär keselleriniň önüni almakdaky guramaçylyk işlerini kämilleşdirmek;

2) zähmeti goramak boýunça öndebaryjy tejribeleri öwrenmek, jemlemek we ornaşdyrmak;

3) zähmeti goramak boýunça kadalaşdyryjy resminamalary, howpsuz zähmetiň ülnilerini, düzgünleri, gözükdirijileri we beýleki kadalaşdyryjy namalary işläp taýýarlamak we kämilleşdirmek, zähmet şertleriniň we goramagyň döwlet tarapyndan bellenilen talaplara laýyklygyna gözegçilik etmek;

4) zähmeti goramak meselelerinde ylmyň gazananlarynyň ornaşdyrylmagy we (ýa-da) konstruktorçylyk çözgütleri talap edýän meseleleri çözmekde ylmy – barlag, taslama – konstruktorçylyk edaralaryny çekmeklik;

5) öz üstüne ýüklenen meseleleri ministrligiň beýleki düzüm birlikleri, Türkmenistanyň Kärdeşler arkalaşyklary birleşikleriniň Mili merkeziniň zähmetiň

tehniki we hukuk inspeksiýalary hem-de döwlet gözegçilik guramalary bilen bilelikde çözmek.

5. Zähmeti goramak ulgamynda işi beýleki ministrlikleriň degişli düzümleri, jemgyýetçilik guramalary we döwlet gözegçilik guramalary bilen utgaşdyrmagyň tertibi ministrliگیň, ýolbaşçylygy tarapyndan kesgitlenilýär.

III. Bölümiň esasy meseleleri

6. Bölüm tabşyrylan wezipelere laýyklykda şu meseleleri çözüýär:

1) ulgamyň tabynlygyndaky edaralarda zähmetiň howpsuz we sagdyn şertlerine gönükdirilen işleriň guralmagyna gönükdirilen teklipleri işläp taýýarlaýar we ministrliگیň ýolbaşçylarynyň garamagyna hödürleýär;

2) ministrlige tabyn bolan düzümleriň birliklerinde hereket edýän zähmeti goramak bölümlerine usulyýet taýdan ýolbaşçylyk edýär we olaryň gatnaşmalarynda pudagyň ulgamynda zähmeti goramak boýunça bitewi döwlet syýasatyny alyp barýar;

3) ministrliگیň beýleki düzümleriň birlikleri bilen bilelikde ýyllyk we uzak möhletli zähmet şertlerini gowulandyrmak we zähmeti goramak bölümleriniň meýilnamalarynyň işlenip taýýarlanylmagyny gurnaýar, sanitariýa-sagaldyş çärelerini, zähmeti goramak ulgamy boýunça jemlenen köptaraplaýyn meýilnamany taýýarlaýar we bellenen tertipde ýolbaşçylar tarapyndan tassyklamaga hödürleýär;

4) zähmeti goramaklygyň merkezleşdirilen çärelerine gönükdirilen çykdaýjylaryň smetasyna garaýar;

5) kärhanalardaky önümçilikde ýeten şikesiň we hünär keselleriniň ýagdaýyna we olaryň emele gelmeginiň sebäplerine seljerme geçirýär hem-de ministrliگیň beýleki düzümleriň birlikleri bilen bilelikde önümçilikde betbagytçylykly hadysalaryň we hünär keselleriniň önüni alyş çärelerini işläp taýýarlaýar we şol çäreleriň ýerine ýetirilmegini gurnaýar;

6) ministrliگیň beýleki düzümleriň birlikleri bilen bilelikde ylmy – barlag, taslama – konstruktorçylyk edaralarynyň önünde ylmy taslamalary taýýarlamakdaky wezipeleri işläp taýýarlaýar. Taýýar bolan ylmy – barlag işlerinde zähmeti goramak meseleleri boýunça ýolbaşçylara netijenamalary we olary önümçilige ornaşdyrmak boýunça teklipleri berýär;

7) ministrliگیň beýleki düzümleriň birlikleri tarapyndan işlenip taýýarlanan zähmetiň howpsuzlygynyň standartlaryny, zähmeti goramak düzgünleriniň hem-de ölçegleriniň taslamasyna garaýar, olary işe ornaşdyrmak işini bilelikde gurnaýar;

8) zerurlyk ýüze çykanda taslamalaryň ekspertizasy bölümi (müdiriگی) bilen täze gurulýan we hereket edýän önümçilik ymaratlarynyň üýtgedilip gurulandaky taslamalaryna seredilende zähmet howpsuzlygy meseleleriniň çözülmegini bilelikde gatnaşýar;

9) ministrliگیň ýolbaşçylarynyň tabşyrygy boýunça, gurluşygy tamamlanan ýa-da gaýtadan üýtgedilip guran önümçilik ymaratlaryny işe girizilmegini kabul edýän döwlet toparynyň işine gatnaşýar;

10) zähmeti goramak boýunça gözükdirmeleriniň, sanawlaryň, gollanmalaryň, birkysmy düzgünnamalaryň, wideorolikleriniň we beýleki habar beriş-wagyz we okuw materiallarynyň çap edilmegine gatnaşýar;

11) zähmetiň zyýanly we aýratyn agyr şertlerinde işleýän işçilere we gullukçylara ýeňillikleri we öwezini dolmalarynyň belenilmegi (ýa-da üýtgedilmegi) bilen bagly işlere gatnaşýar;

12) ministrligiň beýleki düzüm birlikleri bilen bilelikde şahsy gorag serişdeleriniň (ýorite geýimleriniň, aýakgaplarynyň we beýleki şahsy gorag enjamlarynyň) zähmet şertleriniň talaplaryna laýyklygyny öwrenýär hem-de zerurlyk ýüze çykanda, ministrligiň ýolbaşçylaryna olary üýtgetmek hakyndaky teklipleri hödürleýär;

13) kärhanalaryň önümçilik netijlerini maslahat etmek boýunça tabynlygyndaky kärhanalarda zähmeti goramak, önümçilik şikesleriniň we hünär keselleriň ýagdaýy barada ministrligiň mejlislerine maglumatlary taýýarlaýar;

14) ministrligiň beýleki düzüm birlikleri bilen bilelikde zähmeti goramak meseleleri barada ulgam boýunça maslahatlary, seminarlary, ylmy-amaly konferensiýalary gurnaýar;

15) bölümiň ygtyýarlyklarynyň çäklerinde, bellenen tertipde, raýatlaryň arzalaryna, ýüztutmalaryna garaýar we olar boýunça teklipleri taýýarlaýar;

16) ministrligiň beýleki düzüm birlikleri bilen bilelikde ulgamyň çäklerinde şu meseleler boýunça barlag işlerini gurnaýar we (ýa-da) geçirilmegine gatnaşýar:

a) zähmetiň howpsuzlygy we işçi-gullukçylara edilýän durmuş-hojalyk hyzmatlarynyň, tehniki howpsuzlyk talaplaryna gabat gelýän enjamlaryň senetleriniň, maşynlaryň, mehanizmleriň, işgärler bilen tehniki howpsuzlyk baradaky ähli (giriş, iş ýerinde, gaýtadan, meýilnamadan daşgary we maksatlaýyn) gözükdirmeleriniň geçirilişi barada, işgärlere ýorite geýimleriniň, ýorite aýakgaplaryň, we gaýry gorag serişdeleriniň, şol sanda ýuwujy, zyýansyzlandyrmak ýa-da ýokançsyzlandyrmak serişdelerini, süýt ýa-da deň derejeli azyk önümleriniň berilmegi, şonuň ýaly hem bejeriş – önüni alyş iýmitleriniň, lukmançylyk (başlangyç we yzygiderli) gözegçilikleriniň geçirilmegi hem-de işgärleriň saglyk ýagdaýy sebäpli ýeňil işlere geçirmek meseleleri boýunça Türkmenistanyň zähmet kanunçylygynda göz önünde tutulan şertleri berjaý edilşine;

b) ministrligiň zähmeti goramak meseleleri baradaky buýruklarynyň, görkezmeleriniň ýerine ýetirilişine;

ç) iş şertlerini gowulandyrmak we zähmeti goramak, sanitariýa – sagaldyş çäreleriniň her ýylky ählitaraplaýyn we uzak möhletli çäreleriniň, şonuň ýaly hem köpçülikleýin şertnamalarynyň (ylalaşyklarynyň) zähmeti goramak böleginiň ýerine ýetirilişine;

d) zähmeti goramak boýunça zähmetiň howpsuzlygynyň ülnileriniň, kadalarynyň, düzgünleriniň gözükdirmeleriniň berjaý edilşine;

e) zähmeti goramak boýunça ylmy – barlag, taslama – konstruktorçylyk işleriniň işe ornaşdyrylmagyna;

ä) zähmetiň şertlerine görä iş orunlarynyň synagynyň geçirilişine;

f) işgärleri zähmeti goramak meseleleri boýunça okatmak we olaryň bilimini barlamaklygyna;

g) zähmeti goramak otagynyň (burçlarynyň) işlerini gurnamak we olary zähmeti goramak meselesi boýunça görkezme, çap edilen, tehniki we gaýry ündew serişdeleri bilen üpjün edilişine;

h) zähmeti goramaklygyň öňdebaryjy tejribelerini işe ornaşdyrylyşyna;

i) degişli tertipde tassyklanan wezipe borçlaryny ýerine ýetirilen mahaly önümçilikde ýüze çykan betbagytçylykly hadysalary barlamagyň we hasaba almagyň hem-de işgärleriň şikes almagy ýa-da hünär keseli netijesinde saglygyna zeper ýetmeginiň öwezini dolmaklygyň Tertibiniň berjaý edilişine;

j) ýörite geýimleriniň, ýörite aýakgaplaryň, we gaýry gorag serişdeleriniň, ýuwulmagynyň we himiki usul bilen arassalanmagynyň, zyýansyzlandyrmagynyň we bejerilmeginiň gurnalyşyna;

ž) bellenen görnüşlerdäki we kesgitlenen möhletlerde hasabatlary düzmeklige;

17) bellenen tertipde garamagyndaky kärhanalaryň ýolbaşçy işgärleriniň we hünärmenleriniň zähmeti goramagyň kadalary we düzgünleri boýunça okadylmagyny guraýar.

IV. Bölümiň hukuklary

7. Bölümiň şulara hukugy bardyr:

1) ministrliğin ýolbaşçylary bilen ylalaşyp, zähmeti goramak meseleleriniň barlagyny geçirmeklige we şeýle meseleleri çözmeklige bölümleriň şeýle hem ulgamyň tabynlygyndaky kärhanalarynyň hünärmenlerini işe çekmeklige;

2) ulgamyň tabynlygyndaky kärhanalaryň ýolbaşçylary tarapyndan kabul edilen, Türkmenistanyň zähmet kanunçylygyna hem-de beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryna çapraz gelýän buýruklarynyň we görkezmeleriniň ýatyrylmagy baradaky teklipleri ministrliğin ýolbaşçylaryna bermeklige;

3) adamyň janyna we saglygyna howp salýan enjamlaryň, maşynlaryň we mehanizmleriň ulanylmagyny gadagan etmeklige;

4) ministrliğin tabynlygyndaky kärhanalarynyň bölümleriniň ýolbaşçylarynyň önümçilikde zähmetiň howpsuz we sagdyn şertleriniň döredilmegi baradaky hasabatlaryny diňlemeklige;

5) ministrliğin ýolbaşçylaryna geçiriljek maslahatlarda zähmeti goramak meselelerine garamaklygy teklipl etmäge;

6) bölüm, bellenen tertipde ministrliğin tabynlygyndaky kärhanalardan, öz ygtyýarlyklarynyň çäklerinde, hasabatlary, maglumatlary we gaýry namalary soramaklyga hem-de almaklyga;

7) zerurlyk ýüze çykan halatynda, ministrlükde bellenen tertipde, ulgamyň tabynlygyndaky kärhanalar, döwlet we jemgyýetçilik guramalar bilen hatlary alyşmaklyga;

8) ministrliğin ýolbaşçylaryna önümçilikde zähmetiň howpsuz we sagdyn şertlerini ornaşdyrmakda kärhanalaryň tapawutlanan işgärlerini sylaglamaga,

şonuň ýaly hem Türkmenistanyň zähmeti goramak boýunça kanunçylygyny we beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryny bozmagy we ministrligiň, şu mesele boýunça buýruklaryny, görkezmelerini ýerine ýetirilmänligi üçin günäkär adamlara çäre görmek barada teklipl bermeklige.

V. Bölümiň işgärleriniň hukuklary

8. Bölümiň işgärleriniň hukuklary:

1) ministrligiň tabynlygyndaky kärhanalaryň önümçilik, gulluk jaýlaryna we durmuş otaglaryna päsgelçilksiz barmaklyga, zähmeti goramak meseleleri boýunça hasabatlar, statistiki we gaýry namalar bilen tanyşmaklyga;

2) bölümiň ygtyýarlyklarynyň çäklerindäki meselelere seredilende ministrligiň adyndan döwlet we jemgyýetçilik guramalarynyň ýygnaklaryna wekilçilik etmeklige;

3) zähmetiň howpsuz we sagdyn şertlerini döretmek, Türkmenistanyň zähmeti goramak kanunçylygyny kämilleşdirmek meseleleri boýunça teklipler we belikler bilen çykyş etmäge;

4) zähmeti goramak ulgamynda düzgün bozmalary aradan aýyrmak we önüni almak boýunça dilden we ýazmaça maslahatlary bermek;

5) ministrligiň kärhanalarynda, guramalarynda we edaralarynda tehniki we beýleki serişdeleriň, gorag serişdeleriň ýagdaýyna hem-de zähmeti goramak kadalarynyň berjaý edilişine barlaglary geçirmek;

6) Türkmenistanyň kanunçylygynda we şu Düzgünnamada göz önünde tutulan beýleki hukuklary amala aşyrmak.

VI. Jemleýji düzgünler

9. Bölüm özüniň işini ministrligiň ýolbaşçylarynyň tassyklan meýilnamasy boýunça geçirýär.

10. Bölümiň düzümi we iş birlikleriniň sany ministrlik tarapyndan tassyklanylýar.

11. Bölüme Ministriň buýrugy bilen wezipä belleniýän we wezipeden boşadylýan başlygy ýolbaşçylyk edýär. Bölümiň başlygynyň bolmazlyk ýagdaýynda Ministriň buýrugy bilen onuň wezipe borçlary orunbasaryna ýa-da bölümiň işgärleriniň birine ýüklenip bilner.

12. Bölümiň başlygy bölümiň işini gurnaýar, bölümiň işgärleriniň wezipe borçlaryny kesgitleýär we olaryň wezipe borçlarynyň ýerine ýetirişlerine gözegçilik edýär.